

Joan Garriga: «Faig ballar, però cantant trec el dolor enfora»

Parlem amb el fundador de Dusminguet i La Troba Kung-Fú sobre el nou llarga durada amb el Mariatxi Galàctic, 'El ball i el plany'

Joan Garriga | David Ruano

Podríem definir **Joan Garriga** com l'home que fuig. El músic en reinvençió permanent. L'artesà d'un so vallesà que es balla però s'escapa a les definicions. El cantant i acordionista que a les nits de festa major combat la distància social amb les places i envelats com a trinxera. El patufet melancòlic que toca rumbes i cúmbies a la panxa del bou.

Joan Garriga i El Mariatxi Galàctic presenten avui el nou disc *El ball i el plany* (Fina Estampa, 2020), ampliació de l'EP *Nocturns de vetlla i revetlla* (Fina Estampa, 2019). Una evasió victoriosa de qui deixa enrere garjoles fredes per buscar una terra de músiques lliures, càlides i promisquès. Descobrim els detalls d'aquesta nova entrega amb el garriguenc.

Quan la tardor passada vas presentar l'EP *Nocturns de vetlla i revetlla* ja explicaves que eren cançons que es movien entre el dol i l'esperança. Ara, el títol del disc i les noves peces incideixen en aquesta tensió entre els dos pols. Entre el ball i el plany s'activa la creativitat?
Sí, és exactament així. Més o menys la meua música sempre ha seguit la mateixa pauta, però potser ara ho expresso més clarament que abans. Deu ser cosa de l'edat... El batec i el motiu que m'ha fet dedicar-me a aquest ofici és intentar fer ballar. Sempre he tendit a treballar amb les músiques de ball i la tradició popular, però en les lletres i la motivació primigènica que em fan cantar i

escriure hi ha aquest punt de plany per treure el dolor enfora. I en aquest disc potser és encara més evident que en els anteriors, hi ha més mitjos temps i tot està més destil·lat.

El disc s'obre amb "Fa bon temps", que en realitat és una declaració d'intencions més que una descripció meteorològica.

Sí, fa referència més a un punt de vista subjectiu que no pas a una descripció objectiva. Si hagués hagut de fer una descripció realista del clima que hi ha actualment, seria molt negatiu. De fet, al principi, quan la vaig començar a escriure farà uns dos anys, la cançó es deia "Mal temps" i la lletra tenia moltes més estrofes, amb referències més concretes a la informació i les notícies, però després va anar derivant cap a la forma en què ha quedat. L'he anada acotant i canviant. I he pensat: 'Al mal temps, bona cara'. Finalment el temps és bo, perquè som aquí i som vius. Aquesta cançó, com tota la resta, està feta abans de la pandèmia, i aquest canvi tan bèstia que hem viscut fa que les cançons quedin estranyament encertades o desencertades.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=9bglYasYSHs>

Quin lloc poden trobar aquestes cançons ara que hi ha tant de plany i poc ball?

Suposo que, en general, quan tens material sincer i reposat té prou capacitat d'adaptació. Ara, quan passen coses tan fortes i extraordinàries com aquesta crisi, que et belluguen tant el dia a dia, és fàcil que moltes coses quedin fora de lloc o que els desencerts quedin al descobert. Però també pot passar a la inversa. Sovint llegeixes un vers i et diu una cosa, i temps després, en unes altres circumstàncies, te'n diu una altra de molt diferent. Tot això és molt difícil de controlar. Treure ara un disc com aquest té un risc, és evident, perquè no sabem què passarà ni com el podrem defensar, però també té un avantatge molt clar, i és que ja està fet. És una mica com deixar la mostra de fins on havíem arribat amb la nostra música quan va arribar tot aquest panorama que ens ha canviat la vida.

En una de les peces que s'han fet ràpidament més emblemàtiques del nou repertori, el reggae "Ai on va l'à...", apareix un dels temes més recurrents de la teva trajectòria: la fugida, física i mental.

Sobre el tema de la fugida, voldria explicar el procés amb què hem fet aquest àlbum, perquè hi està molt relacionat. La primera idea era anar publicant EP, i així anar mostrant les noves cançons. Però la realitat és que cada cop em ve menys de gust tancar-me en un estudi, amb tot el sobreesforç que això comporta, ho trobo poc adaptat al ritme del dia a dia. La intenció era presentar els quatre primers temes al novembre, un altre a principis d'any, coincidint amb la presentació a la sala Apolo de Barcelona... però va ser un intent fallit. Ens vam adonar que era una mica confús, més encara quan estem presentant també una nova formació, **El Mariatxi Galàctic**, i això vol dir encara un major desgast. I ja estàvem caient en el problema de terminis del qual volíem fugir. Així és que vam decidir fer un disc sencer i tancar la carpeta per poder passar a una altra cosa. Ara, quan pensava en els EP, els pensava per temes, i el primer era precisament de 'Cançons de cantina i de fugida'. No ho vaig acabar d'amassar del tot, però aquest era el concepte. I, certament, de manera general el fet de cantar i l'acte festiu dels concerts són per mi una fugida, perquè tenen aquest punt de trencar amb el dia a dia i amb la rutina. Són una fugida que es fa vivint el moment present.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=8PYyfC_QLHk

La teva música és per suar i ballar cos a cos. Tot això està ara mateix pràcticament proscriu perquè s'ha imposat la mal anomenada 'distància social'.

Podria ser que les cançons d'aquest disc fossin el testament d'una època que deixem enrere! [Riu]. Particularment, tinc la impressió que estic tancant una manera de fer, i que cada cop vaig destil·lant més la meua feina. Estic superconvençut de les cançons amb els estils que m'agraden, però alhora em sento cada cop més allunyat dels grans escenaris. Amb el tema digital mai no hi he tingut la mà trencada, i sempre me n'he anat cap a un altre costat. Hi havia una lluita on reivindicàvem la distància curta, i poc que ens imaginàvem el que passaria amb la pandèmia. Vaig decidir fer aquest ofici per viatjar amb els amics, tocar amb ells i fer ballar, ajuntar la gent i muntar als carrers i places una bona guerra, en el sentit pacífic de la paraula. I ara ens trobem amb una situació inesperada, que és com una hecatombe, com si hagués caigut una bomba

nuclear. El nostre ofici té una difícil adaptació. Sempre he pensat que tocar-se era bo, i ara resulta que és perillós. És com una mala broma, que té un punt de malson. Els darrers anys en el món digital hi ha hagut una pugna entre els músics per fer-se valdre. I amb tants continguts gratuïts, vam decidir apostar pels directes. I patam! Ara tothom ha acabat consumint música a través de les pantalles. És molt estrany.

Et veus fent aquest repertori assegut i amb el públic també assegut i separat per una distància prudencial?

És molt difícil. Però el fet d'adaptar-me no em fa por. El que m'ha fet sentir incòmode són les situacions estranyes, com trobar-me amb el públic assegut sense previ avís. Això sí que em molesta. Però si decideixo defensar aquestes cançons, s'hauran d'explicar d'una altra manera. Fent teatre he après que pots fer ballar la gent asseguda. Es tracta de saber on vas i què fas.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=z31z4wUaL3I>

Segurament la cançó més introspectiva del disc és "Nocturn", de la qual vas dir que al principi volia ser com una mena de cançó napolitana...

Aquesta era la idea o inspiració inicial, però al final ha derivat cap a una havanera, amb una miqueta de bolero... Tot i que ha quedat algun acord que a mi em recorda les cançons napolitanes és una havanera superclàssica. I el tema de la nocturnitat, és el moment en què escric, quan no puc dormir.

Gato Pérez va ser el primer a parlar de la rumba catalana des de les mateixes cançons. Tu també ho fas a un tema d'El ball i el plany, titulat precisament "La rumba".

El **Gato** feia metarumba, però és que ell era un pensador i un filòsof, un estudiós que incidia en les músiques que practicava fent-ne teoria i pràctica. Jo no és que sigui un alumne seu, però sí que entenc perfectament tot el que deia i feia. El problema és quan defenses la teoria i a la pràctica t'allunyes del sentit de la cançó, però el cas de **Gato Pérez** va tenir uns encerts increïbles. Un bon exemple és quan cantava 'La rumba que coneixem no és de la Xina ni del Japó...' ("La rumba de Barcelona"), parlava de la música que feia mentre la interpretava, recreava el mateix que estava creant. En el cas de la meua cançó, és veritat que parlo de rumba fent una rumba, però més que explicar quin és l'estil vol ser un homenatge o declaració d'amor al batec gitano. Jo no en soc, de gitano, i tinc clar que ells són el cor de la rumba. Per això la lletra diu que el seu cor sempre serà per un caló.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=ZvZgJ--HJFE>

"Leila" és una altra rumba, però que remet molt més al nord de l'Àfrica.

Aquesta està inspirada en la rumba algeriana, que és el rai, i a més té una roda de fandango que allà també fan servir molt. La manera de cantar també segueix tot aquest imaginari, i després hi ha els cors gitanos de Susi i Selu Ferrer, de Mataró, i en Madjid Fahem, que té els pares de la Cabília, hi fa anar el banjo i una part de guitarra al mig que li aporten un aire de corda mediterrània que m'agrada molt. En Madjid coneix molt tot aquest món al voltant de la rumba algeriana, i aquesta cançó, de fet, l'hem feta pràcticament entre tots dos.

"Ballem!" és com el final de festa. És un tema que recorda "La vals à mille temps", de Jacques Brel...

Potser sí que té un punt de cançó francesa... però també defineix molt el que és tot el disc: el ball i el plany. Jo associo aquesta cançó a la imatge que tinc de moments viscuts, algunes revetlles de Sant Joan i altres vegades, poques, en què s'ha fet de dia i pots contemplar el que queda del concert: les cendres, les banderoles, els gots al terra... No has dormit en tota la nit i, abans que tot quedi enrere, hi ha aquest moment de clímax. Sembla que volis i et desfàs de tot. Això també té a veure amb l'edat: t'adones que quan s'acaba la festa potser és el moment de festa de veritat. Quan perds l'ansietat nocturna d'haver de passar-t'ho bé per obligació, és quan gaudeixes del moment sense més, quan pots homenatjar cada mil·límetre del teu entorn. Potser és una mica el que ha passat amb aquest disc i amb els concerts. Si no hi ha concerts, doncs tocarem amb els veïns. I si no, doncs a casa. A la vida hem de ballar.